

Cauza C-253/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

20 aprilie 2023

Instanța de trimitere:

Landgericht Dortmund (Germania)

Data deciziei de trimitere:

13 martie 2023

Reclamantă:

ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH

Pârât:

Land Nordrhein-Westfalen

Obiectul procedurii principale

Concurență – Înțelegeri – Directiva 2014/104/UE – Despăgubiri – Cesiunea drepturilor la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri – Capacitate procesuală activă – Acțiuni colective în recuperarea creanțelor

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1) Dreptul Uniunii, în special articolul 101 TFUE, articolul 4 alineatul (3) TUE, articolul 47 din cartă, precum și articolul 2 punctul 4 și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2014/104/UE, trebuie interpretat în sensul că se opune interpretării și aplicării legislației unui stat membru prin care partea pretins prejudiciată de o încălcare a articolului 101 TFUE, constatăată cu efect obligatoriu în temeiul

articolului 9 din Directiva 2014/104/UE sau al dispozițiilor naționale de transpunere a acesteia, este oprită să își cedeze în fiducie drepturile, mai ales în cazul despăgubirilor colective sau dispersate, unui furnizor de servicii juridice autorizat, pentru ca acesta să le invoce în comun cu drepturile altor părți pretins prejudiciate într-o acțiune „follow-on”, în cazul în care nu există nicio altă posibilitate legală sau convențională echivalentă pentru reunirea creanțelor reprezentând despăgubiri, în special pentru că nu conduc la hotărâri de obligare la executarea unei prestații sau pentru că nu sunt, pentru alte motive procedurale sau economice, practicabile, respectiv, rezonabile obiectiv, cu consecința că repararea prejudiciilor de mică valoare în special devine imposibilă din punct de vedere practic sau, în orice caz, excesiv de dificilă?

2) Dreptul Uniunii trebuie interpretat în acest sens cel puțin în cazul în care este necesar ca drepturile la despăgubiri să fie urmărite în lipsa unei decizii privind pretinsa încălcare, adoptată, cu efect obligatoriu în sensul legislației naționale întemeiate pe articolul 9 din Directiva 2014/104/UE, de Comisia Europeană sau de autoritățile naționale (așa numita acțiune „stand-alone”), dacă, pentru urmărirea prin instrumentele dreptului civil, nu există, pentru motivele menționate în cadrul primei întrebări, alte posibilități legale sau convenționale echivalente de reunire a creanțelor reprezentând despăgubiri și în special atunci când altfel nu ar fi urmărită deloc încălcarea articolului 101 TFUE, așadar, nici prin „public enforcement”, nici prin „private enforcement”?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la cel puțin una dintre cele două întrebări, dispozițiile corespunzătoare din dreptul german trebuie să rămână neaplicate în cazul în care nu este posibilă interpretarea lor în conformitate cu dreptul Uniunii, cu consecința că cesiunile sunt valabile cel puțin din acest punct de vedere și că este posibilă invocarea efectivă a drepturilor?

Dispozițiile de drept al Uniunii și de drept internațional invocate

Directiva 2014/104/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului intern în cazul încălcărilor dispozițiilor legislației în materie de concurență a statelor membre și a Uniunii Europene, în special articolele 2, 3 și 9.

TFUE, articolul 101

TUE, articolul 4 alineatul (3) și articolul 6

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 47

CEDO, articolul 13

Dispoziții naționale invocate

Rechtsdienstleistungsgesetz (Legea privind serviciile juridice, denumită în continuare „RDG”), în special:

Articolul 1 RDG (Domeniu de aplicare)

„(1) Prezenta lege reglementează condițiile pentru autorizația de a presta servicii juridice extrajudiciare în Republica Federală Germania. Obiectivul său este protecția justițiabililor, a raporturilor juridice și a ordinii juridice împotriva serviciilor juridice necalificate. [...]”

Articolul 2 RDG (Noțiunea de serviciu juridic)

„(2) Serviciu juridic [...] înseamnă recuperarea creanțelor cedate de terți sau recuperarea creanțelor în numele unui terț, dacă recuperarea creanțelor este o activitate desfășurată autonom [...]”

Articolul 3 RDG (Capacitatea de a presta servicii juridice extrajudiciare)

„Prestarea în mod independent a serviciilor juridice extrajudiciare este permisă numai în măsura prevăzută de prezenta lege sau de alte legi ori în temeiul altor legi.”

Articolul 10 RDG (Serviciile juridice prestate pe baza cunoștințelor de specialitate)

„(1) Persoanele fizice sau juridice [...] care sunt înregistrate la autoritatea competentă (persoane înregistrate), pot presta servicii juridice pe baza cunoștințelor de specialitate în următoarele domenii: 1) recuperarea creanțelor [articolul 2 alineatul (2) prima teză] [...]”

Articolul 11 RDG (Cunoștințe de specialitate, denumirea activității)

„(1) Pentru serviciile de recuperare a creanțelor sunt necesare cunoștințe de specialitate în materiile de drept relevante pentru activitatea de recuperare a cărei înregistrare se solicită [...]”

Rechtsdienstleistungsverordnung (Regulamentul privind serviciile juridice, denumit în continuare „RDV”), în special articolele 2 și 4

Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (Legea împotriva restricțiilor privind concurența, denumită în continuare „GWB”), în special articolele 32, 32b și 33 GWB

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil german, denumit în continuare „BGB”), în special articolele 134 și 398

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Prin acțiunea introdusă la 31 martie 2020, întemeiată pe creanțele cedate de 32 de fabrici de cherestea din Germania, Belgia și Luxemburg (denumite în continuare „cedenții”), reclamanta solicită despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri. Ea acuză pârâtul că cel puțin în perioada 28 iunie 2005-30 iunie 2019 a uniformizat, contrar articolului 101 TFUE, prețurile pentru lemnul brut de brad (denumit în continuare „lemnul rotund”) pentru sine și alți proprietari de păduri din Renania de Nord-Westfalia. Proprietarii de păduri nu își vindeau ei înșiși produsele pe piață, ci l-au însărcinat pe pârât să îndeplinească pentru ei activitatea de comercializare a lemnului rotund. În acest mod, pârâtul negocia cu cumpărătorii nu doar prețurile pentru propriul său lemn rotund, ci și pentru lemnul rotund al altor proprietari de păduri participanți, prețuri pe care le oferea pe piață.
- 2 Bundeskartellamt (Consiliul Federal al Concurenței) a făcut cercetări pe parcursul mai multor ani cu privire la acest mod de a proceda și în anul 2009 a stabilit, printr-o decizie referitoare la landul pârât, plafoane concrete pentru cooperările de comercializare a lemnului, precum și măsuri pentru destabilizarea poziției pe piață.
- 3 Fabricile de cherestea au solicitat despăgubiri pentru prejudiciul suferit începând din 28 iunie 2005 din cauza cumpărării lemnului rotund din Renania de Nord-Westfalia la supraprețuri cauzate, în opinia lor, de înțelegere. Creanța rezultă din mai multe sute de mii de operațiuni de cumpărare individuale ale cedenților.
- 4 Aceștia au însărcinat-o pe reclamantă, care, în calitate de așa-numit prestator de servicii juridice, deține o autorizație în temeiul Legii privind serviciile juridice, să le invoce drepturile și și-au cedat acesteia drepturile în scopul invocării lor. Reclamanta invocă în comun drepturile cedenților, în nume propriu și pe propria cheltuială, însă pe seama cedenților, mai întâi pe cale extrajudiciară, iar în prezent pe cale judiciară, fiind reprezentată prin avocat, în fața Landgericht Dortmund (Tribunalul Regional, denumit în continuare „LG”, din Dortmund). În contrapartidă, cedenții i-au promis un onorariu în cazul în care va avea câștig de cauză. În acest demers, reclamanta este reprezentată printr-o „persoană calificată”, înregistrată în registrul serviciilor juridice, și anume de un jurist german cu pregătire completă, care a promovat ambele examene de stat pentru juriști, care poate accede la funcția de judecător și care este autorizat să exercite profesia de avocat. Reclamanta a prezentat și a dovedit în detaliu autorității de înregistrare domeniul său de activitate și cunoștințele sale de specialitate.
- 5 Pârâtul solicită respingerea acțiunii; el consideră că vânzarea în comun a lemnului a determinat chiar o scădere a prețurilor, promovând astfel industria de tăiere a lemnului. Pârâtul se întemeiază în special pe faptul că cesiunea către reclamantă a drepturilor la despăgubire încalcă Legea privind serviciile juridice, fiind astfel nulă de drept, așa încât reclamantei îi lipsește calitatea procesuală activă pentru promovarea acțiunii.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 6 În Germania, în special în cazurile de daune colective și daune dispersate, drepturile sunt reunite în așa-numitele modele de cesiune, denumite și acțiuni colective în recuperarea creanțelor, și apoi invocate pe cale de acțiune. În aceste cazuri, părțile presupus prejudiciate își cedează potențialele creanțe unui prestator de servicii juridice autorizat în temeiul Legii privind serviciile juridice, care le invocă în nume propriu și pe cheltuiala sa pe seama cedentilor în schimbul unui comision (de performanță).
- 7 Acest mod de a proceda este acceptat de jurisprudența Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, denumită în continuare „BGH”) în diferite materii de drept, și anume în materia locațiunii, în privința drepturilor pasagerilor, precum și în acțiunile în despăgubire în cadrul așa-numitului scandal Dieselgate. În materia despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri și, în cadrul acesteia, în cazurile de „stand-alone” modelul cesiunii este considerat inadmisibil de instanțele de prim gard; BGH nu a avut până acum prilejul de a se pronunța în această privință.
- 8 Potrivit dispoziției generale a articolului 398 BGB, poate fi cedat și un drept la despăgubiri, de exemplu unui prestator de servicii de recuperare a creanțelor (denumit în continuare „recuperatorul”) în scopul încasării lor. Acești recuperatori sunt în acest context prestatori autorizați de servicii juridice, cărora li s-a eliberat o autorizație pentru recuperarea creanțelor. Pe baza acestei autorizații, ei pot să recupereze pentru justițiabili creanțele (cedate în scopul recuperării), articolul 10 alineatul (1) prima teză punctul 1 RDG coroborat cu articolul 2 alineatul (2) prima teză RDG. În lipsa unei autorizații de recuperare a creanțelor, este interzisă recuperarea creanțelor, cesiunea fiind, așadar, nulă de drept. Autorizația pentru recuperarea creanțelor se eliberează la cerere de organisme statului, după parcurgerea unei proceduri de autorizare, pe baza dovezii cunoștințelor de specialitate (articolele 11 și 12 RDG).
- 9 Autorizația astfel eliberată acoperă și recuperarea pe cale extrajudiciară a creanțelor. În jurisprudența instanțelor superioare, este recunoscut însă faptul că recuperatorii pot în principiu recupera creanțele și în cadrul procedurii judiciare, cu condiția de a fi reprezentați prin avocat. Recuperatorii pot în principiu recupera și în comun creanțe pentru mai multe părți prejudiciate, în cadrul aceleiași proceduri judiciare (Hotărârea BGH din 13 iunie 2022, cauza VIa ZR 418/21, juris, punctele 11 și urm., 51 și urm. – financialright; Hotărârea BGH din 13 iulie 2021, cauza II ZR 84/20, juris, punctele 20, 49 și urm. – Airdeal). Aceasta se referă în mod obișnuit la modelele în care recuperatorii suportă costurile pentru recuperarea creanței și sunt remunerați pentru activitatea lor numai în cazul în care creanța este recuperată; și acest lucru este considerat permis de BGH (Hotărârea BGH din 13 iulie 2021, cauza II ZR 84/20, juris, punctul 48 – Airdeal).
- 10 În opinia diferitor instanțe germane, această posibilitate a invocării de către recuperatori a creanțelor din drepturile cedate nu ar trebui însă să existe în cazul

creanțelor reprezentând prejudicii cauzate de înțelegeri. Într-o cauză desfășurată în paralel cu procedura principală, Landgericht Stuttgart (Tribunalul Regional, denumit în continuare „LG”, din Stuttgart) a motivat această posibilitate arătând că legislația privind despăgubirile pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri este foarte complexă, printre altele, ca urmare a evoluției legislației europene în materia înțelegerilor și poate determina de regulă conflicte de interese. În plus, în pofida probei prevăzute de lege a cunoștințelor de specialitate, recuperatorii nu sunt de regulă specialiști în domeniu (a se vedea, printre altele, **Hotărârea LG Stuttgart din 20 ianuarie 2022, cauza 30 O 176/19**, juris, punctul 88 și urm. – Rundholzkartell Baden-Württemberg; **Hotărârea LG Mainz din 7 octombrie 2022, cauza 9 O 125/20** – Rundholzkartell Rheinland-Pfalz, juris).

- 11 Instanța de trimitere consideră că această opinie este corectă în orice caz atunci când, precum în speță, există un caz de „stand alone”. Un asemenea caz necesită o examinare complexă a numeroase aspecte care nu țin în principal de dreptul civil. În atare cazuri, pare a se depăși vădit limita activităților extrajudiciare posibile ce pot fi circumscrise noțiunii de servicii de recuperare a creanțelor de la articolul 2 alineatul (2) RDG, și anume examinarea și consilierea juridică în legătură cu recuperarea creanțelor de către un specialist în sensul articolelor 11 și 2 RDG coroborat cu articolele 2 și 4 din RDV.
- 12 Întrucât, potrivit articolului 134 BGB, operațiunea juridică care încalcă o interdicție prevăzută de lege este nulă, consecința care decurge de aici ar fi, printre altele, nulitatea cesiunii în sine. Pentru acest motiv, prezenta acțiune în despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri ar trebui respinsă fără a fi examinată pe fond din cauza lipsei calității procesuale active.
- 13 În Germania, nu există nicio altă posibilitate admisibilă și la fel de potrivită pentru invocarea daunelor colective sau dispersate cauzate de o încălcare a legislației privind înțelegerile. În special, Directiva privind acțiunile în reprezentare, care nu a fost încă transpusă în Germania, nu se aplică drepturilor la despăgubire pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri [articolul 2 alineatul (1) coroborat cu anexa I la Directiva 2020/1828], iar acțiunea colectivă națională prevăzută la articolul 33 alineatul (4) GWB nu se aplică drepturilor la despăgubiri.
- 14 Prin daune dispersate se înțelege în mod obișnuit daunele de mică valoare suferite de o singură parte prejudiciată, dar care au o valoare mare dacă sunt cumulate cu cele ale tuturor părților prejudiciate; dauna suferită de o singură persoană este atât de nesemnificativă încât nu este invocată din rațiuni economice legate de disproporția nefavorabilă dintre riscul costurilor și beneficii. Din cauza structurilor speciale de costuri și riscuri din procesul de recuperare a prejudiciilor suferite din cauza unei înțelegeri, posibilitatea rațională economic și practicabilă din Germania de a cere repararea prejudiciului este și pentru acele părți prejudiciate de înțelegeri, care este posibil să fi suferit prejudicii de 200 000-300 000 de euro de exemplu, numai acțiunea colectivă în recuperare.

- 15 Cu toate acestea, având în vedere dispozițiile RDG, instanța de trimitere este ținută, cel puțin în cazurile de „stand alone” cum este prezentul, să pornească de la premisa nulității cesiunilor. Soluționarea prezentei cauze depinde, așadar, de răspunsul la întrebările adresate. Dacă Curtea ar ajunge la concluzia că dreptul Uniunii nu se opune interpretării ilustrate a RDG, această interpretare ar determina nulitatea cesiunilor și astfel respingerea în totalitate a acțiunii.
- 16 În schimb, dacă Curtea va concluziona că răspunsul la întrebări este afirmativ și că dreptul Uniunii se opune interpretării ilustrate a RDG, RDG ar trebui lăsată neaplicată în speță, deoarece, în opinia instanței, interpretarea conformă cu dreptul Uniunii face imposibilă interpretarea *contra legem* a dreptului național (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 4 iulie 2006, Adeneler și alții, C-212/04, EU:C:2006:443, punctul 110, Hotărârea din 4 martie 2020, BGZ BNP Paribas C-183/18, EU:C:2020:153, punctul 67, și în special Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal, C-882/19, ECLI:EU:C:2021:800, punctul 72), astfel că cesiunile ar trebui considerate valabile.
- 17 Instanța de trimitere are îndoieli serioase privind conformitatea dreptului Uniunii cu interdicția recuperării prejudiciilor cauzate de înțelegeri, în special în cazurile de „stand alone”. Interdicția de a recupera prejudiciile cauzate de înțelegeri, care, potrivit jurisprudenței instanțelor germane sesizate în cauzele privind astfel de prejudicii, rezultă din RDG, încalcă, în opinia instanței de trimitere, (1.) Directiva 2014/104, (2.) principiul efectivității din dreptul Uniunii și (3.) principiul protecției jurisdicționale efective.
- 18 1) Există în primul rând îndoieli dacă interdicția de recuperare a prejudiciilor cauzate de înțelegeri este compatibilă cu articolul 3 alineatul (1) coroborat cu articolul 2 punctul 4 a treia situație din Directiva 2014/104. Aceste prevederi aplicabile *ratione temporis* în speță confirmă dreptul la despăgubiri recunoscut în jurisprudență al persoanelor prejudiciate pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri și îl extind asupra persoanelor „ce i-a[u] succedat în drepturi părții care a pretins a fi fost prejudiciată, inclusiv persoana care a achiziționat drepturile litigioase”.
- 19 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2014/104 impune ca „orice persoană fizică sau juridică care a suferit un prejudiciu cauzat de o încălcare a legislației în materie de concurență [să poată] solicita și obține despăgubiri integrale pentru prejudiciul respectiv”. De acest drept la despăgubiri integrale se bucură și acela căruia partea prejudiciată i-a cedat dreptul. Articolul 2 punctul 4 a treia situație din Directiva 2014/104 definește în mod expres acțiunea în despăgubire ca fiind „o acțiune în temeiul legislației naționale prin care o cerere de despăgubiri este adusă în fața unei instanțe naționale [...] de către o persoană fizică sau juridică ce i-a succedat în drepturi părții care a pretins a fi fost prejudiciată, inclusiv persoana care a achiziționat drepturile litigioase”.
- 20 În opinia instanței de trimitere, introducerea ulterioară a celei de a treia situații de la articolul 2 punctul 4 din Directiva 2014/104 susține faptul că modelele de cesiune precum cel din speță au fost avute în vedere de legiuitorul european și au

fost introduse ca mijloc eficient pentru invocarea dreptului, în plus față de dispoziția existentă deja privind reprezentarea de la a doua situație.

- 21 Protecția modelului de cesiune prin Directiva 2014/104 pare a fi în plus necesară pentru atingerea obiectivelor directivei, deoarece aceasta ar trebui „[să asigure] că, pe întreg cuprinsul Europei, victimele încălcărilor normelor UE în materie de concurență au acces la mecanisme eficiente pentru a obține despăgubiri totale pentru prejudiciul suferit” [Comisia, Propunerea de directivă 2014/104, (2013) 404 final, p. 5].
- 22 Modelele de cesiune sunt recunoscute în alte state membre, de exemplu în Țările de Jos, Austria și Finlanda, ca posibilitate pentru invocarea dreptului. O interdicție existentă în această privință în Germania ar afecta aplicarea eficientă și unitară a legislației în materie de concurență și ar putea încuraja totodată un „forum shopping” nedorit.
- 23 Aproape concomitent cu publicarea Directivei 2014/104 în Jurnalul Oficial, avocatul general a subliniat în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cauza CDC Hydrogen, că emergența unui recuperator cum este reclamanta „care [are] drept obiect regruparea activelor întemeiate pe drepturile de despăgubire rezultate din încălcări ale dreptului concurenței al Uniunii, ne pare revelatoare pentru faptul că, în cazul obstacolelor mai complexe în calea concurenței, nu este rezonabil ca victimele să urmărească ele însele și în mod individual diverșii autori ai unei încălcări de acest tip” (Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate la 11 decembrie 2014, C-352/13, EU:C:2014:2443, punctul 29). Avocatul general clarifică în mod evident prin aceasta că pare a exista o puternică necesitate rațională de grupare a acțiunilor prin cesiunile efectuate în vederea recuperării creanțelor.
- 24 2) Există de asemenea îndoieli dacă interdicția de recuperare a creanțelor reprezentate de despăgubirile datorate pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri este compatibilă cu articolul 101 TFUE și cu articolul 4 alineatul (3) TUE.
- 25 Articolul 101 TFUE are efect direct între părți, cărora le conferă drepturi ce trebuie respectate de instanțele naționale. Eficiența practică a interdicției privind înțelegerile impune, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții de Justiție a Uniunii Europene, ca „orice persoană” să poată solicita despăgubiri integrale pentru prejudiciile cauzate de încălcarea legislației privind înțelegerile. (jurisprudența constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 20 septembrie 2001, Courage, C-453/99, EU:C:2001:465, punctele 23, 26 și urm., Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, punctele 90 și urm., 95, 100 și urm., Hotărârea din 12 decembrie 2019, Otis, C-435/18, EU:C:2019:1069, punctul 22, și Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 32).
- 26 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții de Justiție a Uniunii Europene, instanțelor naționale însărcinate să aplice, în cadrul competențelor lor, legislația

Uniunii privind înțelegerile le revine obligația de a asigura că exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii nu devine practic imposibilă sau excesiv de dificilă; în această privință, și autonomia procedurală a statelor membre poate fi restrânsă prin dispozițiile de rang superior ale dreptului Uniunii. Instanțele naționale au în acest sens nu numai obligația de a asigura „efectul deplin” al dreptului Uniunii și de a proteja drepturile conferite particularilor prin articolul 101 TFUE, ci și de a împiedica orice diminuare, știrbire sau chiar atingere adusă efectului deplin al dreptului Uniunii (Hotărârea Curții din 13 iulie 2006, Manfredi, C-295/04-C-298/04, EU:C:2006:461, punctul 89; fără legătură cu legislația privind despăgubirile pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri, a se vedea și Hotărârea din 19 iunie 1990, Factortame, C-213/89, EU:C:1990:257, punctul 20, și Hotărârea din 9 martie 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, punctele 21-23 și urm.; a se vedea și Concluziile avocatului general Pitruzzella prezentate la 8 septembrie 2022, Repsol, C-25/21, EU:C:2022:659, punctul 84). În acest context, nu este suficient să se analizeze în mod izolat elemente individuale, ci, în scopul asigurării efectivității, este necesar să se aprecieze dacă, din cauza dispozițiilor naționale „în ansamblul [lor]”, referitoare la posibilitatea de a invoca în comun drepturile la despăgubire pentru prejudiciile cauzate de o înțelegere, exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii nu devine practic imposibilă sau excesiv de dificilă (Hotărârea Curții din 28 martie 2019, Cogeco, C-637/17, EU:C:2019:263, punctul 45; Concluziile avocatei generale Kokott prezentate la 17 ianuarie 2019, Cogeco, C-637/17, EU:C:2019:32, punctul 81, și Concluziile avocatei generale Kokott prezentate la 14 octombrie 2004, Berlusconi și alții, C-387/02, EU:C:2004:624, punctul 109).

- 27 În Germania, în ceea ce privește daunele colective sau dispersate, invocarea efectivă de către particulari a drepturilor la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri nu este posibilă decât prin modelul de cesiune din litigiu. În lipsa acestui instrument, eventualele părți prejudiciate nu au nicio opțiune reală de a-și invoca posibilele drepturi într-un mod practicabil și efectiv.
- 28 Invocarea drepturilor la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri este într-adevăr complexă din punct de vedere economic și juridic și astfel anevoioasă, scumpă și plină de riscuri. Acest efort de timp și de cheltuieli, precum și riscul procedurii au un efect prohibitiv în special pentru consumatori, dar și pentru întreprinderile mici și mijlocii, motiv pentru care, de regulă, drepturile nu sunt invocate dintr-o apatie rațională (a se vedea Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate la 11 decembrie 2014 în cauza CDC, C-352/13, EU:C:2014:2443, punctul 29). Acest dezinteres rațional poate fi depășit numai prin invocarea în comun a drepturilor și prin repartizarea implicită a cheltuielilor aferente angajării experților și consilierilor juridici, precum și a riscurilor (procedurii) (Concluziile avocatei generale Kokott prezentate la 29 iulie 2019, Otis, C-435/18, EU:C:2019:651, punctul 88; Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate la 11 decembrie 2014 în cauza CDC, C-352/13, EU:C:2014:2443, punctul 29).

- 29 Toate aceste probleme survin în cazurile de „stand alone”, pentru că în această situație partea prezumat prejudiciată nu poate să se folosească nici măcar de decizia autorităților de concurență, care este obligatorie în procedurile privind despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri. Mai mult chiar, ea trebuie să dovedească încălcarea legislației privind înțelegerile. Faptul că această dovadă implică *de facto* dificultăți considerabile este relevat empiric de lipsa aproape completă în practică a acțiunilor „stand alone”.
- 30 Totodată, în cazurile în care autoritățile de concurență nu intervin, invocarea individuală este singura opțiune de a atinge și scopul de interes general al protecției organizării concurențiale a pieței și al descurajării potențialilor participanți la înțelegeri. Prin urmare, ținând seama nu în ultimul rând de capacitățile limitate ale autorităților, acțiunile „stand alone” sunt indispensabile pentru invocarea dreptului la despăgubire pentru prejudiciile cauzate de înțelegeri, motiv pentru care poziția reclamantilor din acțiunile „stand alone” nu trebuie și mai mult înrăutățită față de cea a reclamantilor din acțiunile „follow- on”.
- 31 Reunirea drepturilor împiedică nu în ultimul rând și desfășurarea de mai multe ori a aceleiași cercetări judecătorești și riscul unor decizii divergente ale mai multor instanțe cu privire la aceleași aspecte complexe de drept și de fapt din litigii paralele.
- 32 Din cântărirea interesului legat de aplicarea efectivă a dreptului Uniunii (în speță, articolul 101 TFUE) cu obiectivele regimului național care limitează această efectivitate (în speță, RDG) rezultă importanța neîndoielnică a interesului de a aplica dreptul Uniunii.
- 33 3) În fine, există îndoieli că interdicția, care rezultă din RDG, a recuperării, cel puțin prin acțiuni „stand alone”, a creanțelor reprezentate de despăgubirile pentru prejudiciile suferite din cauza înțelegerii nu încalcă dreptul la protecție jurisdicțională efectivă [articolul 47 primul paragraf din cartă, articolul 6 alineatul (3) TUE, articol 13 din CEDO] al părților potențial prejudiciate.
- 34 Dreptul la protecție jurisdicțională efectivă impune o cale de atac eficientă în care să fie într-adevăr recunoscută poziția juridică protejată de dreptul Uniunii. Din conținutul minim al dreptului la protecție jurisdicțională efectivă face parte și respectarea principiului efectivității în calea de atac. Din acesta mai face parte și evitarea de a descuraja justițiabilii să invoce dreptul din cauza riscurilor financiare excesiv de ridicate. Astfel, dreptul național nu poate să pună la dispoziție numai acele căi de atac care ar expune justițiabilul care a introdus o acțiune riscului ca o astfel de acțiune să îl plaseze într-o poziție mai defavorabilă decât cea în care s-ar afla dacă nu ar fi exercitat această acțiune (Hotărârea Curții din 15 aprilie 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, punctul 51, Hotărârea din 21 noiembrie 2002, Cofidis, C-472/00, EU:C:2002:705, punctul 34, Hotărârea din 25 noiembrie 2008, Heemskerk, C-455/06, EU:C:2008:650, punctul 47, și Hotărârea din 24 martie 2009, Danske Slagterier, C-445/06, EU:C:2009:178, punctul 63).

- 35 Aceste cerințe nu sunt însă îndeplinite dacă părțile potențial prejudiciate ar fi private de singura cale de atac eficientă împotriva modelului de cesiune prin care se pot invoca daunele colective și mai ales daunele dispersate și ar avea numai posibilitatea de a invoca daunele exclusiv prin acțiuni individuale. Chiar dacă ar depăși „dezinteresul rațional” și ar introduce o acțiune individuală, ele ar trebui să suporte cheltuielile pentru experții în economie și consilierii juridici specializați, care sunt de regulă disproporționate în raport cu valoarea cererii din procedura individuală respectivă. În procedurile „stand alone”, ele ar trebui să identifice mai întâi chiar și încălcarea legislației privind înțelegerile ca atare, ceea ce implică de asemenea costuri, apoi să cerceteze în profunzime încălcarea și să o prezinte și să o dovedească în cele din urmă în cadrul procesului.

DOCUMENT DE LUCRU